

Тема № 13. Операції з надання банківських послуг

1. *Загальна характеристика банківських послуг*
2. *Сутність та економічне значення лізингу. Класифікація видів лізингу та принципи розрахунку лізингового бізнесу. Механізм здійснення лізингових операцій банківськими установами*
3. *Основні поняття та елементи факторингу. Класифікаційна характеристика видів та форм факторингу. Трастові послуги. Організація послуг зі зберігання цінностей*
4. *Основні поняття та елементи форфейтингу. Механізм здійснення форфейтингової операції.*
5. *Операції банку з дорогоцінними металами. Банки як суб'єкти ринку дорогоцінних металів*

1. Загальна характеристика банківських послуг

Успіх діяльності будь-якого банку залежить від широти асортименту операцій та послуг, які він здійснює. Розрізняють традиційні і нетрадиційні банківські операції та послуги.

До традиційних банківських операцій відносять операції та послуги, пов'язані з формуванням банківських ресурсів, їх розміщенням в активи та здійснення розрахунків між клієнтами.

Нетрадиційні банківські операції — це операції з надання в користування сейфів, консалтингових послуг, довірчих (трастових) операцій тощо.

Банк, отримавши ліцензію на здійснення операції із приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб, відкриття, ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів та розміщення залучених коштів від свого імені, на власних умовах і на власний ризик, мають право *без отримання письмового дозволу здійснювати такі операції та угоди*: надання гарантій, поручительств та інші зобов'язання третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі і надання консультацій та інформаційних послуг щодо банківських операцій.

Саме ці послуги і являють собою сутність нетрадиційних операцій та послуг.

Виникнення і розвиток нових, нетрадиційних для банків операцій та послуг зумовлене такими **причинами**:

- *зниженням рівня дохідності традиційних банківських операцій та послуг*. Розвиток ринкової економіки, зростання кількості банків, конкурентна боротьба між ними неминуче приводять до зменшення процентних ставок за кредитами і депозитами, до розширення сфери розрахунково-банківських операцій без зростання їх вартості;

- *загостренням конкуренції між банківськими та небанківськими установами*. Прихід на ринок банківських продуктів небанківських установ (кредитних спілок, ломбардів, пенсійних фондів тощо) із послугами, дещо відмінними від традиційних банківських послуг, об'єктивно змушує банківську систему теж надавати аналогічні послуги в боротьбі за клієнта;

- *необхідністю диверсифікації банківських доходів, розширення та вдосконалення структури ресурсної бази банку, підвищення ліквідності та платоспроможності;*
- *необхідністю підвищення якості обслуговування своїх клієнтів.* Це виявляється в тому, що відбувається закріплення за кожним солідним клієнтом окремого менеджера, який надає йому весь комплекс послуг і здійснює необхідні операції.

До нетрадиційних послуг належать такі:

- фінансовий інжиніринг;
- трастові (довірчі) послуги;
- послуги зі збереження цінностей із наданням клієнтам у розпорядження сейфів та з прийняттям цінностей клієнта на збереження без їх доступу;
- консультаційні та інформаційні послуги зі створення певної міжбанківської бази даних;
- гарантійні та посередницькі послуги.

Розвиток комерційної діяльності банків пов'язаний із розширенням банківських послуг для клієнтури. Розрізняють такі банківські послуги:

залежно від руху матеріального продукту:

- послуги, пов'язані з рухом матеріального продукту (наприклад, розрахунково-касове обслуговування);
- чисті послуги (наприклад, консультаційні);

залежно від контингенту споживачів:

- послуги юридичним особам;
- послуги фізичним особам;

залежно від відображення послуг у балансі:

- балансові;
- позабалансові (операції, що певний час не відображаються в балансі, поки не будуть відображені у прибутках або збитках банку);

залежно від плати за надання послуг:

- платні;
- безкоштовні;

залежно від можливості обліку платних послуг і можливості визначення розміру плати:

- послуги, розміри яких підлягають обліку (розрахунково-касові, кредитні, валютні);
- послуги, аналоги яких є у відповідних тарифах (консультаційні);
- послуги, вартість яких не може бути встановлена об'єктивно (як правило, надаються банками в пакеті з платними товарними послугами).

Банківськими послугами можна вважати також дії банку, які супроводжують його основні функції та спрямовані на зростання дохідної діяльності банку.

2. Сутність та економічне значення лізингу. Класифікація видів лізингу та принципи розрахунку лізингового бізнесу. Механізм здійснення лізингових операцій банківськими установами

Лізингові послуги - відносно нові, нетрадиційні види банківських послуг. Це господарська операція, що передбачає передачу лізингодавцем права користування матеріальними цінностями іншим суб'єктам господарювання (лізингоодержувачу).

Лізинг також можна розглядати як довгострокову оренду, в якій наявні елементи кредитних відносин, а грошові та матеріальні потоки злиті в єдиний комплекс грошово-майнових відносин. І хоча зовні лізинг схожий на довгострокову оренду, однак повернення майна до свого юридичного власника при ньому не є обов'язковою умовою.

Лізинг можна розглядати як різновид довгострокового кредиту, що надається в майновій формі і погашення якого здійснюється в розстрочку.

У лізинговій угоді беруть участь три сторони:

- * постачальник, який є виробником об'єкта лізингу;
- * лізингодавець, який оплачує об'єкт лізингу і здає його в лізинг;
- * лізингоодержувач, той, хто отримує і використовує об'єкт лізингу.

Розрізняють такі види лізингу:

- а) залежно від джерел придбання об'єкта лізингу:
 - прямий - коли лізингодавець купує майно у виробника і передає його в оренду;
 - зворотний - власник продає майно лізингодавцю, а потім бере його в оренду;
- б) залежно від об'єкта лізингу:
 - лізинг рухомого майна;
 - лізинг нерухомого майна;
- в) залежно від обслуговування:
 - лізинг з обслуговуванням (надання лізингових послуг поєднується з наданням певних послуг, пов'язаних з утриманням і технічним обслуговуванням об'єкта лізингу);
 - пакетний лізинг - система надання в оренду об'єкта лізингу (будинок, магазин продаються у кредит, а обладнання - за лізинговою угодою);
- г) залежно від ступеня окупності майна:
 - лізинг з повною окупністю, коли протягом строку дії одного договору здійснюється повна виплата лізингодавцю вартості орендованого майна;
 - лізинг з неповною окупністю, коли протягом дії одного договору окупається тільки частина вартості орендованого майна;
- д) залежно від умов амортизації:
 - лізинг з повною амортизацією і, відповідно, з повною виплатою вартості об'єкта лізингу;
 - лізинг з неповною амортизацією і, значить, з частковою виплатою вартості.

Виходячи з наведених вище двох ознак класифікації (за ступенем окупності об'єкта лізингу і умов його амортизації), які пов'язані між собою, розрізняють фінансовий та оперативний лізинг:

- *оперативний* – (лізинг з неповною окупністю) лізингодавець передає лізингоодержувачу у платне користування майно, що належить лізингодавцеві, на строк не більше строку його повної амортизації, з обов'язковим поверненням лізингодавцю;
- *фінансовий* - (лізинг з повною окупністю) лізингодавець купує майно на замовлення лізингоодержувача з подальшою передачею його у платне користування на строк не менше строку

його повної амортизації.

Практично ідея лізингу зводиться ось до чого: щоб одержати прибуток зовсім не обов'язково мати власне обладнання чи майно, а достатньо лише взяти його в оренду, використовувати і отримувати дохід.

Об'єктами лізингових операцій виступають:

- оргтехніка
- обладнання для виробництва
- транспортні засоби
- будівлі, споруди, складські приміщення.

Лізингова послуга виникає таким чином: на прохання клієнта банк купує майно (обладнання, транспортні засоби, обчислювальну техніку та інше) і приймає на себе практично всі зобов'язання власника: відповідальність за зберігання майна, внесення страхових платежів, сплату майнових податків. Клієнт, на прохання якого було придбано майно, укладає з банком угоду про оренду, в якій визначаються, разом з іншими умовами, розмір та періодичність орендної плати. До складу лізингового платежу включаються амортизаційні відрахування, плата за ресурси, лізингова маржа, премія за ризик.

3. Основні поняття та елементи факторингу. Класифікаційна характеристика видів та форм факторингу. Трестові послуги. Організація послуг зі зберігання цінностей

Факторинг - одна з нетрадиційних банківських послуг, що з'явилася у банківській практиці в першій половині ХХ ст.

***Факторинг** - це операція, що поєднує в собі кредитування клієнта з метою формування обігового капіталу, а також ряд посередницько-комісійних послуг.*

Суть факторингу полягає в тому, що банк купує у клієнта право на вимогу боргу. Як правило, банком купуються дебіторські рахунки, пов'язані з поставкою товарів чи наданням послуг. Також банк може надавати клієнту ряд інших послуг, таких як ведення бухгалтерії, інформаційні, юридичні послуги.

У факторингу беруть участь три сторони:

- факторингова компанія (спеціалізована установа, спеціальний відділ комерційного банку), тобто спеціалізована установа, що купує рахунки-фактури своїх клієнтів;
- клієнт (постачальник товару, кредитор) промислова або торгова фірма, що уклала угоду з факторинговою компанією
- підприємство (позичальник) фірма-покупець товару.

Перед укладанням договорів про проведення факторингових операцій банк повинен проаналізувати:

✓ дані про якість продукції, що виробляється підприємством, або послуг, що надаються господарчою організацією

- ✓ дані про кількість і питому вагу випадків відмови від платежу через поставку неякісної продукції
- ✓ дані про кількість рекламації та випадків повернення неякісної продукції
- ✓ інформацію про склад та кількість платників для з'ясування їх незмінності
- ✓ дані про платоспроможність боржників-покупців продукції клієнта, насамперед, про своєчасність розрахунків, розміри дебіторської і кредиторської заборгованості, строки сплати боргових вимог.

При укладанні угоди на факторингове обслуговування клієнт повинен переуступити банку право вимоги боргів усіх своїх платників для усунення можливості переуступки банку лише тих платіжних вимог, при інкасації яких є певні труднощі.

Банк повинен мати достатній обсяг ресурсів для забезпечення виконання зобов'язань, що випливають з угоди про факторингове обслуговування.

Первідступлення боргових вимог постачальника фактора покладено в основу кількох видів факторингу:

1. *залежно від ринкового сектора :*
 - *внутрішній факторинг* – постачальник, покупець і фактор перебувають у тій самій країні
 - *міжнародний факторинг* – учасники факторингу перебувають у різних країнах
2. *залежно від ступеня інформування покупця щодо участі фактора в торговій угоді:*
 - *відкритий факторинг* – боржника, тобто покупця, завчасно повідомляють про участь у торговій угоді факторингової компанії
 - *закритий факторинг* – або конфіденційний – боржника не повідомлять про участь у угоді факторингової компанії
3. *залежно від умов оплати фактором перевідступлених боргових вимог постачальника:*
 - *фактор з оплатою вимог з настанням визначеної дати* – фактор перераховує своєму клієнтові-постачальнику суму перевідступлених боргових вимог (за мінусом витрат) станом на певну дату
 - *факторинг з умовою кредитування у формі попередньої оплати* – відповідно до факторингової угоди клієнт, який подав банку дебіторську заборгованість, відстає від нього кошти в розмірі 80-90% загальної суми боргу. Решту 10-20% банк утримує у вигляді компенсації ризику до моменту сплати покупцем боргу
4. *залежно від прав фактора на зворотну вимогу попередньо сплаченої суми:*
 - *фактор із правом регресу* – фактор має право зворотної вимоги до постачальника повернути сплачену суму
 - *фактор без права регресу* – фактор у разі надання факторингової послуги не має права зворотної вимоги до постачальника.

Практично суть факторингу зводиться до такого. Банк купує в підприємства-постачальника право на стягнення дебіторської заборгованості покупця продукції (робіт, послуг) і перераховує постачальнику 70-90% суми коштів за відвантажену продукцію в момент подання всіх необхідних документів. Після отримання платежу від покупця банк перераховує продавцю залишок коштів (30-10%) за мінусом відсотків за факторинговий кредит та комісійної винагороди.

Плата за факторингове обслуговування залежить від виду факторингу, фінансового стану

підприємства-позичальника, масштабів і структури його виробничої діяльності та надійності покупців. Визначаючи плату за факторинг, ураховують відсоток за кредит і середній термін обороту коштів банку в розрахунках із покупцем.

Трастові послуги - це вид діяльності комерційних банків щодо управління майном, яке за домовленістю з клієнтом передається банку.

Трастові послуги - це відносини між зацікавленими сторонами, одна з яких передає, а інша - бере на себе відповідальність за управління власністю, майном.

Під трастовими розуміють послуги, засновані на довірчих правовідносинах, коли одна особа-засновник передає своє майно в розпорядження іншій особі – довірительному власникові, для управління в інтересах третьої особи-бенефіціара.

Довірительний власник може надавати довірчі послуги, пов'язані з управлінням майном довірителя і не пов'язані з цим. Правовою основою трастових послуг, не пов'язаних з управлінням майном, є те, що банк у цьому разі є довіреною особою, яка бере на себе здійснення юридичних дій за рахунок та від імені клієнта.

Довірча власність виникає у трьох випадках:

- 1) у результаті волевиявлення довірителя майна;
- 2) у результаті укладення угоди;
- 3) згідно із законом або рішенням суду.

У трастових операціях беруть участь як мінімум три сторони:

- довірена особа (траст) - суб'єкт, що здійснює управління майном за дорученням на користь довірителя;
- довіритель - юридична або фізична особа, яка передає право управління своїм майном довірентній особі;
- бенефіціар - особа, на користь якої надаються довірчі послуги. Це може бути як сам довіритель, так і третя особа.

Зміст договору про трастове обслуговування може мати багато варіантів, наприклад, розпорядження майном за заповітом, агентські послуги, обслуговування та зберігання коштів тощо.

Види трастових послуг:

1. *залежно від характеру розпорядження майном класифікуються так:*

- *активні операції* - власність на майно, що знаходиться в довірчому управлінні, може відчужуватись шляхом продажу, надання застави без згоди довірителя;
- *пасивні операції* - коли майно, передане в довірче управління, не може використовуватись без згоди довірителя.

2. *напрями надання трастових послуг:*

- *на користь фізичних осіб* (розпорядження спадком; управління персональними трастами; опікунство на збереження майна; агентські функції);
- *на користь юридичних осіб.*

Управління персональними трастами (майном, що було передано банку для управління) передбачає: розміщення коштів; депозитні операції; отримання доходів; виплату доходу клієнтам;

облікові операції; фінансовий аналіз.

Агентські послуги відрізняються від трастових тим, що клієнт не втрачає повноважень власника, а лише доручає банку проведення операцій від свого імені. Агентські послуги включають: страхування майна, інвестиційні та комерційні операції за дорученням власника, сплата рахунків, податків тощо.

Фірмам комерційні банки надають такі види агентських послуг: розпорядження активами, агентські операції, ліквідація підприємств тощо.

Доходи від трастових послуг формуються за рахунок комісійних винагород (щорічні відрахування від доходів трасту, щорічний внесок з первинної суми ретрату тощо). Ставки внесків диференційовані залежно від видів трастів та пов'язаних із ними послуг щодо управління трастами.

Надання сейфів для зберігання цінностей

Банки здійснюють збереження документів, грошових коштів і цінностей фізичних та юридичних осіб – громадян України, іноземних громадян та громадян без громадянства терміном до одного року. За бажанням наймача термін користування індивідуальним сейфом може бути продовжений. Комплекс секцій індивідуальних сейфів призначений для зберігання документів, грошових коштів та цінностей.

У сейфах забороняється зберігати наркотичні, легкозаймисті, вибухонебезпечні, радіоактивні та отруйні речовини, інші предмети, вилучені з громадського обігу.

Сейфи надають у користування юридичним та фізичним особам на умовах, передбачених договором, укладеним між банком і наймачем. Договір на користування сейфом складають у письмовій формі, він містить усі суттєві умови, обов'язкові реквізити, повне найменування сторін. Договір складається у двох примірниках. Перший примірник договору зберігається в банку, а другий - передають наймачеві.

Тарифи оплати послуг за користування сейфами є складовою тарифів комісійної винагороди за надані банківські послуги, які затверджуються наказом по банку.

Після надання зазначених документів відповідальна особа банку налає клієнтові в користування сейф. Працівник банку повинен:

- звірити прізвище клієнта, зазначене в паспорті, з даними договору і квитанції
- перевірити термін тимчасового користування сейфом і, якщо він закінчився, запропонувати клієнтові продовжити термін дії договору та внести плату;
- звірити номер сейфа та номер, зазначений у договорі;
- здійснити запис про відвідування наймача та надати дозвіл електронній системі управління на відкриття конкретного сейфа.

У зв'язку з анонімністю зберігання цінностей працівник банку не повинен бути безпосередньо присутнім у момент вкладання та вилучення цінностей. Для проведення операцій із цінностями клієнтові надається операційна кімната (кабіна).

Якщо наймач, з яким укладено договір на користування сейфом, уповноважує іншу особу користуватися його сейфом, вкладати та вилучати цінності або виконувати інші обов'язки наймача, останній повинен скласти від свого імені доручення, оформлене відповідно до чинного законодавства України.

У разі дострокового розірвання договору на наймання сейфа наймач повинен письмово підтвердити на звороті договору, що ключі та перепустку повернуто і щодо банку претензій немає.

У разі пред'явленім банку свідоцтва про смерть наймача (належно посвідчену копію) вміст сейфа одержує особа, якій він заповіданий, спадкоємець за законом або держава, на підставі заповіту або свідоцтва про право на спадщину, посвідченого нотаріально, або копії такого документа, посвідченої нотаріально або прирівнюваної до нотаріально посвідченої.

У разі ліквідації, реорганізації наймача - юридичної особи вміст сейфа отримує, відповідно, правонаступник або розпорядник майна.

У надзвичайних випадках (пожежа, повінь, аварія тощо) банк має право відкрити сейф за відсутності клієнта. У разі проведення примусового відкриття сейфа банк за 15 днів повідомляє клієнта про причини та час відкриття сейфа шляхом надсилання рекомендованого поштового повідомлення (претензії).

У разі втрати наймачем ключів від сейфа наймач зобов'язаний відшкодувати витрати банку на встановлення нового замка в розмірі фактичних витрат.

4. Основні поняття та елементи форфейтингу. Механізм здійснення форфейтингової операції.(сам)

Форфейтинг, на відміну від факторингу, є одноразовою операцією, пов'язаною із стягненням коштів шляхом перепродажу придбаних прав на товари та послуги. Форфейтингові операції відображаються в бухгалтерському обліку аналогічно із факторингом.

Форфейтинг – це міжнародний відкритий факторинг з умовою кредитування у вигляді обліку векселів або попередньо оплати боргових вимог до покупця без права регресу

Форфейтинг (від фр. *forfait* - відмова від прав) - це купівля боргу, вираженого у зворотному документі (переказний або простий вексель) у кредитора на безповоротній основі.

Форфейтинг застосовується в таких випадках:

- у фінансових операціях - з метою швидкої реалізації довгострокових фінансових зобов'язань;
- в експортних операціях - для сприяння надходження готівки експортеру, який надав кредит іноземному покупцеві.

Форфейтинговими інструментами є в основному вексель та деякі інші цінні папери.

Механізм здійснення операцій форфейтингу передбачає, що експортер виконав свої зобов'язання за контрактом і прагне інкасувати розрахункові документи імпортера шляхом їх продажу з метою отримання готівкових коштів.

Етапи здійснення форфейтингу.

1. Здійснюється сама підготовка даної операції. Експортер визначає вимоги форфейтера до гарантії та можливий розмір дисконту до завершення операції з імпортером. Форфейтер на першому етапі розглядає заявку експортера; збирає інформацію про можливу операцію; проводить кредитний аналіз та визначає тверду ціну.

2. Здійснюється досягнення попередньої домовленості сторін про укладення форфейтингової угоди та документальне оформлення операції.

3. Виділяють підписання угоди, тобто фактичне її укладення та виконання. Експортер на цьому етапі готує серію переказних векселів або підписує угоду про прийняття простих векселів від покупця та отримує гарантію або аваль на свої векселі.

5. Операції банку з дорогоцінними металами.

Банківські метали – це золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.

Уповноважені банки на підставі письмового дозволу Національного банку на здійснення операції з валютними цінностями в частині проведення операцій із банківськими металами на міжнародних ринках та з урахуванням вимог цього Положення мають право здійснювати такі види операцій із банківськими металами:

➤ *Фізичні та юридичні особи можуть класти метали на депозит у банки.* Якщо клієнт кладе метали у фізичній формі для тимчасового зберігання, йому відкривають металеві рахунки відповідального зберігання типу "Allocated", тобто "з розміщенням". Характерним для цих рахунків є те, що на них обліковується метал, який зберігається в даному банку, причому банк не має права використовувати цей метал і повертає власникові саме ті зливки, які отримав на зберігання. Для здійснення операцій із "безготівковим" металом використовуються рахунки типу "Unallocated", тобто "без розміщення". На таких рахунках облік ведеться у грамах чи унціях, а не в конкретних зливках. Фактично такі металеві рахунки знеособлені, метали на них мають лише кількісну характеристику маси (для монет - кількість у штуках) та вартісну балансову оцінку. Підставою для зарахування дорогоцінних металів на знеособлені металеві рахунки може бути їх поставка у фізичній формі, перерахунок з інших знеособлених рахунків, продаж металів клієнтові чи їх придбання банком. Отримати метал клієнт може в даному банку, банках-кореспондентах або у світових центрах торгівлі дорогоцінними металами.

➤ *Банки можуть випускати золоті сертифікати, які свідчать про депонування золота в банку.* Вони підлягають вільному обмінові на зазначену в них кількість золота або грошовий еквівалент золота за ринковою ціною. Золоті сертифікати переважно іменні, однак передбачається право передавання шляхом відповідного напису. Вони можуть випускатися замість депонованих монет, а також золота, яке зберігається в інших країнах з метою фактичного гарантування на випадок його блокування чи націоналізації. Різновидом золотих сертифікатів є ощадна книжка, яка видається власникові депонованого золота, що дає змогу здійснювати багаторазові операції з ним. Банківські метали підлягають обов'язковій сертифікації через оформлення сертифіката якості — письмового документа або клейма, визначеного афінажу, які засвідчують назву металу, його пробу (кількість часток хімічно чистого дорогоцінного металу на 1000 часток лігатурної маси) та серійний номер, а також назву компанії виробника.

➤ *Надання кредитів у дорогоцінних металах* здійснюється шляхом поставок їх у фізичній формі або зарахування на знеособлені рахунки в обмін на зобов'язання зворотної поставки відповідного металу в термін, зазначений у договорі.

Погашення кредитів у дорогоцінних металах може здійснюватися також у формі фізичної поставки, шляхом перерахування дорогоцінних металів із металевих рахунків позичальника чи придбання банком за гроші позичальника металу на ринку.

➤ *Банки кредитують також під заставу золотих депозитів.* Видавання і погашення кредитів здійснюється у грошовій формі, а золото є формою забезпечення.

➤ *Операції з монетами з дорогоцінних металів.* Банки здійснюють продаж клієнтам монет із дорогоцінних металів, а також викупувають у них такі монети, звісно, за нижчою ціною. Центральні банки, як правило, є оптовими постачальниками монет для уповноважених дистриб'юторів, роль яких виконують насамперед комерційні банки. Ринок монет із дорогоцінних

металів включає монети нумізматичні, напівнумізматичні, обігові та зливкові. Останні три види монет ще називають інвестиційними, або тезавраційними, оскільки вони використовуються практично для нагромадження абстрактної вартості шляхом інвестування грошових коштів у монети з дорогоцінних металів, особливо золота. Продаж монет здійснюється з премією, розмір якої залежить від багатьох факторів, зокрема якості монет.

Банки можуть займатися і брокерською діяльністю на ринках металів.

Найвищими пробами банківських металів визнаються проби не нижчі, ніж:

- для золота — 995,0;
- для срібла 999,0;
- для платини та паладію — 999,5.

Мірними зливками (міні-зливками) називають зливки банківських металів масою 1 кг і менше з умістом хімічно чистого основного металу не менше, ніж 99,99% лігатурної маси зливка (проба 999,9).

Монети, вироблені з дорогоцінних металів, — це монети вітчизняного та іноземного виробництва, якість металу яких відповідає вимогам до проби відповідного банківського металу.

Банківські метали підлягають обов'язковій сертифікації через оформлення сертифіката якості — письмового документа або клейма, визначеного афінажу, які засвідчують назву металу, його пробу (кількість часток хімічно чистого дорогоцінного металу на 1000 часток лігатурної маси) та серійний номер, а також назву компанії виробника.

Торгівлю банківськими металами здійснюють у межах прав, наданих чинним законодавством України, такі учасники валютного ринку:

- Національний банк України;
- Українська міжбанківська валютна біржа (далі — УМВБ);
- уповноважені банки та уповноважені фінансово-кредитні установи на підставі ліцензії Національного банку України на право здійснення відповідних операцій із валютними цінностями.